

İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı'na Portekiz'den bir Bakış

Avrupa Birliği, genişleme politikası kapsamında belirlediği aday ve potansiyel aday ülkelerin üyelik için uyum sürecinde karşılaşacağı mevzuata ve uygulamaya yönelik sorunlarda yardım etmek ve AB üyeliği kriterlerinin yerine getirilmesinde ihtiyaç duyulacak reformların uygulanmasında aday ya da potansiyel aday ülke ile yük paylaşımı ilkesi gereğince teknik ve mali yardımlar vermektedir. Bu kapsamda AB tarafından 2007 yılında Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı'nın (IPA) adı altında bir mali yardım sistemi geliştirilmiştir. Bu program yukarıda ifade ettiğimiz ana hedeflere ulaşmak amacıyla faydalanıcı ülkelere, ilgili ülkelerde kurulan özel yapılar vasıtasıyla proje yaklaşımı kullanılarak teknik ve mali destekler sağlamaktadır. Teknolojik, bilimsel, siyasal ve ekonomik anlamda hızlı değişimlerin yaşandığı günümüzde işbirliği olmaksızın gelişen, ilerleyen bir toplumsal yaşamın varlığından söz etmek mümkün değildir. Bu anlamda IPA'nın beşinci bileşeni olan İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi bileşeni kapsamında ülkemize sunulan AB fonlarının etkili kullanılması, projelerin hazırlanması ve başarıyla yürütülmesi büyük önem taşımaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) AB Koordinasyon Dairesi Başkanlığı ilgili bileşen altındaki fonların kullanımı sürecindeki programlama, ihale, uygulama, ödeme ve değerlendirme süreçlerinin yönetilmesinden sorumlu olan tek kurumdur. Bu özellik ise IPA literatüründe "Program Otoritesi" olarak ifade edilmektedir. Bu kapsamda ÇSGB tarafından ilgili tüm paydaşların görüşleri ışığında hazırlanan İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programının (İKG OP) genel amacı Türkiye'nin her daim gündemde olan daha fazla ve daha iyi istihdam olanakları sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Amaç, daha geniş bir sosyal uyum ile sürdürülebilir ekonomik büyüme yeteneğine sahip, bilgi temelli ekonomiye geçişin desteklenmesidir. İKG OP'nin ulusal katkı dâhil toplam bütçesi yaklaşık olarak 557.478.229 Avro ve yıllık yaklaşık 79.639.747 Avro'dur. Program 2007 yılından bugüne değin yürürlükte olup başlangıçta belirli bir coğrafyaya odaklanmış iken son düzenlemelerle birlikte Türkiye çapında uygulanmaya başlanmıştır.

İstihdam, AB konuları gündemde olunca Proje Yönetimi alanında çalışan Gizem Harman ve Duygu Menekşe ile birlikte ÇSGB'nin Operasyonel Programın yönetimi konusunda teknik destek aldığı bir projede Takım Liderliği yapan Paulo Pedroso ile görüştük. Paulo Pedroso 2001 - 2002 yılları arasında Portekiz'de Çalışma Bakanı olarak görev yapmış, daha sonra Portekiz, Romanya ve Bulgaristan'da gerçekleştirilen birçok projede takım liderliği yapmış ve danışmanlık hizmeti vermiştir. 2010 yılından bu yana da Türkiye'de yürütülen teknik destek projesinin Takım Lideri olarak görev almaktadır. Paulo Pedroso samimi bir şekilde Türkiye – AB ilişkilerini nasıl değerlendirdiğini ve İKG OP, Türkiye'nin istihdam konusunda nerede olup hangi noktaya gelmesi gerektiğini anlatıyor.

- Bildiğiniz üzere Türkiye uzun süredir AB ile müzakere sürecini yürütmekte ve birçok faktör bu süreci iyi ya da kötü etkilemektedir. Peki, sizce Türkiye'nin AB içerisindeki potansiyel rolü bakımından hangi faktörler daha çok önem taşımaktadır?

Bence Türkiye'yi AB'ye dâhil etmek Avrupa'nın başarısı ile ilgili bir meseledir, ilkesel bir konudur ve fayda muhasebesinden ibaret basit bir konu değildir. Yine de, Türkiye ile çok ilgili olan bazı önemli boyutları açıkça görebiliyorum. Türkiye'nin AB'ye dâhil olması AB'nin coğrafi konum açısından dünya ile ilişkisini artırmakta, öteki taraftan dünya barışı ve refahı açısından Orta Doğu ile ilişkisini artırmaktadır. Batı Balkan ulusları ile birlikte Türkiye'nin katılımı Avrupa'nın kültürel çeşitliliğini zenginleştirmekte, geleceğin Avrupa'sını kıtanın doğduğu tüm medeniyetlerin diyalog içerisinde olduğu bir alan olarak resmetmeye müsaade etmektedir. Ekonomik anlamda ise, Türkiye çoğu AB devletinin aksine, ekonomik büyüme açısından yüksek rakamlar kaydetmiş nüfus açısından dinamik, büyümekte olan bir pazardır, tüm AB'ye ekonomik ve sosyal dinamizm anlamında yeni bir fırsat sunmaktadır.

- İKG OP'nin başarısı için attığınız en önemli adımlar sizce neler?

Operasyonel Program mantığı günümüzde, hem üye devletlerde hem de aday ülkelerde, AB ortaklığı mekanizmasının bir parçası haline gelmiş durumdadır. Bunun kendine has özellikleri var ve diğer birçok ülkede olduğu gibi burada da idari bir teşkilatın kurulmasını gerektirmektedir. İnsanlar genellikle AB'yi bürokratik taraflılığı nedeniyle eleştirirler ama bu gerçekten var. Bu idari yüke karşı idaremizi hazırladığımız başlangıç aşamasında enerjimizi yoğunlaştırırız ve mevcut kaynakları nihai faydalanıcılara, yani insanlara, ulaştırmaya başlamak zaman alır. Şu an herkes uygulamaya, AB terminolojisi ile fonların alınmasına odaklanıyor. Bence Türkiye'de AB fonları yönetiminin inşası tamamlandı. Şimdi inşa edilen bu yapıyı insanlarla doldurmalıyız ve bunun için de, başarının büyük bir kısmı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne, kamu kurumlarına ve vatandaşlara bağlıdır. Diğer ülkelerin tersine, Türkiye İKG OP kapsamında ele alınan konuların çoğu ile ilgilenmek üzere kendi ulusal sistemini zaten kurmuştur. Bu nedenle, programın başarısı yolundaki çalışmalarımız büyük ölçüde bazı sosyal sorunların ele alınmasına yönelik ulusal yöntemler ile AB yöntemleri arasındaki diyalogun kurulmasına dayalı olacaktır. Bu anlamda, Birlik ve üye devletler ile gelecekte yapacağı diyalogu ve eylem metodolojilerinin karşılıklı yoğun bir ilişki halinde olmasını öngörerek biz de bu çalışmalarla Türkiye'yi AB'ye katılıma hazırlamaktayız. Bu bakımdan, bence benim birlikte çalıştığım ekip fayda sağlayabilir çünkü bizler farklı geçmişlere sahibiz, 'eski' ve 'yeni' üye devletlerden geliyoruz ve Türk meslektaşlarımızla çalışarak Avrupa Programları konusunda edindiğimiz tecrübeleri paylaşabiliriz.

- Proje tecrübelerinizi (özellikle Portekiz) ve bu tecrübelerin Türkiye'deki İKG Projesi ile bağlantısını anlatır mısınız?

Bugüne kadar Portekiz, Romanya ve Bulgaristan'da AB fonlarıyla ilgili çalıştım ve şu an Türkiye'deyim. Tüm bu tecrübelerim çerçevesinde de aynı sorunlarla mücadele ettik: işsizlik, yoksulluk, sosyal dışlanma. Kendi ülkemde, hali hazırda sahip olduğumuz aktif istihdam ve sosyal içerme politikamızı büyük ölçüde AB ile yaptığımız ortaklık sonucu oluşturduk. Tecrübe aktarımı ile ilgili bir şey söylemek gerekirse, bu noktanın mutlak önem taşıdığını dile getirebilirim. AB projeleri ancak ulusal politikalar ile iyi bir biçimde ilişkilendirilirse ülke üzerinde tam etki yaratabilirler. Portekiz de Türkiye gibi iş gücü niteliğinin düşük olması ve okuldan erken ayrılma gibi ciddi sorunlara sahip bir ülkeydi. AB programları sürekli eğitim sistemimizin ve okullara kayıt ile okul başarısının artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesi yönünde çok büyük etki sağladı. Bence, Türk yetkili makamlarının kararlılığı ile aynı gelişme burada da sağlanabilir.

- İKG Operasyonel Programında özel nitelikli faaliyetler ya da en başarılı uygulamalar olarak örnek verebilecekleriniz var mı?

Program kapsamında yer alan farklı faaliyetler bulunmakta ve çok iyi uygulamalar ortaya çıkmakta, fakat henüz elde edilen başarının iyi çekilmiş bir resmini görmek için çok erken. İçinde bulunduğumuz yıllarda herkes yönetim yapısının oluşturulması ve kaynakların alım kapasitesi üzerine yoğunlaştı. İdari kapasitenin geliştirilmesi ve AB ile Türkiye arasındaki ortaklık çalışmalarının yaygınlaştırılmasına destek olmak üzere birkaç önemli "teknik yardım" projesi tasarlanmıştır. Alanda proje hazırlayanlara dağıtılan hibeler oldu ve şimdi en iyi uygulamaları belirleme zamanı yaklaşmakta. İnanıyorum ki bir ya da iki yıl içerisinde herkes Türkiye tecrübesine dayalı olarak bu programın başarısı (ve sorunları) hakkında yorum yapma konusunda daha iyi bir noktada olacaktır.